

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH260015
NAZWA
OBSZARU Dolina Czarnej

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH260015	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Dolina Czarnej

1.4. Data opracowania 2009-02	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2018-08
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MŚ z dn. 18 czerwca 2018 r. w spr. soo Dolina Czarnej (PLH260015)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna

20.1557

Szerokość geograficzna

51.2

2.2. Powierzchnia [ha]:

5780.6

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL12	Mazowieckie
PL33	Świętokrzyskie
PL11	Łódzkie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0 %)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[illegible]

91T0		34.68		M	B	C	B	B
------	--	-------	--	---	---	---	---	---

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
M	1308	Barbastella barbastellus			p				P	M	C	B	C	C
A	1188	Bombina bombina			p	250	500	i		M	C	C	C	C
M	1352	Canis lupus			c				V	M	D			
M	1337	Castor fiber			p				C	M	C	A	C	B
F	1149	Cobitis taenia			p				P	M	C	B	C	C
F	1163	Cottus gobio			p				P	M	C	B	C	B
F	2484	Eudontomyzon mariae			p				C	M	C	B	C	C
I	1065	Euphydryas aurinia			p	251	500	i		M	C	B	B	B
I	1042	Leucorrhinia pectoralis			p				R	M	C	B	C	C
M	1355	Lutra lutra			p				C	M	C	A	C	B
I	1060	Lycaena dispar			p				C	M	C	B	C	C
I	4038	Lycaena helle			p	6	10	i		M	D			
F	1145	Misgurnus fossilis			p				P	M	C	B	C	B
M	1324	Myotis myotis			r	270	270	i		M	C	B	C	B
I	1037	Ophiogomphus cecilia			p				C	M	C	B	C	B
I	1084	Osmoderma eremita			p					M	D			
I	6177	Phengaris teleius			p	100	250	i		M	C	B	C	C
F	5339	Rhodeus amarus			p				P	M	C	B	C	C
A	1166	Triturus cristatus			p				P	M	C	C	C	C
I	1032	Unio crassus			p				P	M	C	B	C	C

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).

- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N17	30.71
N23	0.64
N07	5.71
N10	21.15
N16	8.33
N06	1.36
N19	17.88
N12	14.22
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar obejmuje dolinę Czarnej Koneckiej (Malenieckiej) od źródeł do ujścia, z kilkoma dopływami i z przylegającymi do niej kompleksami łąk i stawów, oraz lasami. Jest to największy prawobrzeżny dopływ Pilicy (ok. 85 km). Obszar źródłowy w całości pokryty lasami, z przewagą borów mieszanych i grądów. Tereny w wielu miejscach podmokłe (zarastające śródleśne łąki, torfowiska). Tereny źródłowe Czarnej zajmują największe na opisywanym obszarze śródleśne torfowiska. W środkowym odcinku dominują bory sosnowe. Łąki i mokradła zajmują niewielkie powierzchnie (niedaleko od koryta) w górnym i znacznie większe w środkowym i dolnym biegu rzeki. Rzeka na przeważającej długości zachowała naturalny charakter koryta i doliny (rzeka wyżynna). Niezbyt długie i nieliczne uregulowane odcinki, mają związek z historią tych terenów. W okresie XVI - pocz. XIX w. dolina Czarnej była jednym z najważniejszych obszarów "Staropolskiego Okręgu Przemysłowego". Czarna zwana była wówczas "najpracowitszą rzeką Rzeczypospolitej". Wzdłuż jej koryta i dopływów zlokalizowane były liczne kuźnie (fabryki żelaza), napędzane siłą wody. Czarna zasilana jest głównie wodami opadowymi. Wypływa z dwóch obszarów źródłowych. Jeden tworzą niewielkie źródła zasilane płytkimi podskórnymi wodami. Drugi stanowi kompleks śródleśnych torfowisk przejściowych. Źródła zlokalizowane są na obszarze lasów niekłańskich - dawniej części Puszczy świętokrzyskiej. Ze względu na dawne gospodarcze wykorzystanie, na obrzeżach doliny zlokalizowanych jest wiele wsi. Jedyny przylegający bezpośrednio do rzeki ośrodek miejski, to położony w jej górnym biegu Stąporków (ok. 6000 mieszkańców). Zabudowa zlokalizowana jest głównie w środkowej i dolnej części doliny. Górny odcinek płynie często przez tereny leśne i jest rzadko zabudowany (najdłuższy niezabudowany odcinek doliny i jej sąsiedztwa, to ok. 10 km.) W wielu miejscach zachowały się pozostałości lub całe budynki dawnych kuźnic i młynów wodnych. Pozostałością przemysłowego wykorzystania Czarnej są również zbiorniki retencyjne, które w liczbie 7 zlokalizowane są w jej górnym i środkowym biegu. W środkowej części

doliny, w okolicach Rudy Malenieckiej, zlokalizowany jest duży kompleks stawów hodowlanych. Dolinę w dwóch miejscach (środkowy odcinek) przecinają szlaki komunikacyjne o znaczeniu krajowym. Są to droga nr 74 (Kielce - Piotrków Trybunalski) i Centralna Magistrala Kolejowa.

4.2. Jakość i znaczenie

Obszar charakteryzuje duża różnorodność (16 typów) siedlisk Natura 2000, jakie zachowały się w warunkach ekstensywnego użytkowania. Dolina Czarnej uzupełnia geograficzną lukę w rozmieszczeniu obszarów chroniących dobrze zachowane zbiorowiska z włosienicznikami kształtujące się w korycie rzeki (siedlisko 3260). W obszarze występują 3 podtypy lasów łęgowych. Stwierdzono występowanie: łęgów i zarośli wierzbowych (91E0-1), łęgów olszowo-jesionowych (91E0-3) oraz olszyn źródliskowych (91E0-4). Odcinek źródłowy ma wyraźne cechy wyżynne (występuje m.in. siedlisko mieszanego boru jodłowego - 91P0) natomiast dolna część doliny ma charakter nizinny (występowanie lasów i zarośli wierzbowych). Obszar ma również istotne znaczenie dla zachowania oraz uzupełnienia obszarów chroniących interesujące siedliska nieleśne o acydofilnym charakterze (murawy napiaskowe 2330, murawy bliźniczkowe 6230, wrzosowiska 4030). Źródłowy i górny odcinek doliny Czarnej wyróżnia się dużą liczbą dobrze zachowanych torfowisk przejściowych (7140) oraz łąk trzęślicowych (6410), które są miejscem występowania wielu cennych i chronionych gatunków roślin naczyniowych. W ostoi stwierdzono występowanie 15 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Istotna w skali kraju jest populacja przepłatki aurinii, związanej z łąkami trzęślicowymi i wilgotnymi psiarami. Rzeka Czarna, w niewielkim stopniu przekształcona przez człowieka, stanowi doskonale zachowane siedlisko dla takich gatunków jak bóbr, wydra czy trzepla zielona zaś torfowiska i glinianki na terenie ostoi mają znaczenie dla utrzymania zasięgu zalotki większej na terenie województwa. W budynkach muzeum w Sielpi znajduje się największa znana w województwie kolonia rozrodcza nocka dużego. Ponadto w granicach obszaru stwierdzono 10 gatunków bezkręgowców z Czerwonej Listy. Ostoja jest kluczowa dla zachowania w centralnej i południowej Polsce dwóch z tych gatunków - dostojki akwilonaris i modraszka bagniczka.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	E01.02		i
M	D01.04		i
M	D01.05		i
L	A08		i
M	D01.01		i
M	F02.03		i
M	J02.03		i
M	J02.05		i
M	E01		i
M	E03		i
M	D01.02		i
M	A01		i
M	E01.03		i
L	B02.02		i
L	B02.04		i
M	B		i
M	X		b
M	F01		i

Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	A03		i
M	D01.04		i
M	D01.05		i
M	F02.03		i
M	X		b
M	A04		i
M	D01.02		i
M	D01.01		i
L	L08		i
M	E01.03		i
M	A01		i
M	B		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

Anonymus. - Kartoteka Towarzystwa Badań i Ochrony Przyrody Barczyński S. 1954 O ochronę liczydła właściwego *Streptopus ampexifolius* (L.) D.C. w lasach bliżyńskich. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 10(3-4) 15-20
Bernard R. 2004 Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia* (Geoffroy in Fourcroy, 1785). W: Witkowski Z., Adamski P. (red.). *Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 podręcznik metodyczny*. Ministerstwo Środowiska 6 30-35
Bernard R. 2004 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*. W: Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. (red.). *Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 podręcznik metodyczny*. Ministerstwo Środowiska 6 35-39
Błoński F. 1892 Przyczynek do flory jawnokwiatowej oraz skrytokwiatowej naczyniowej kilkunastu okolic kraju. *Pam. fizjograf.* 12 131-149
Bróz E. 1977. Notatki florystyczne z Gór Świętokrzyskich. Cz.I. *Fragm. Flor. Geobot.* 23(3-4): 295-300.
Bróz E. 1981 Notatki florystyczne z Gór Świętokrzyskich. Część III. *Fragm. flor. geobot.* 607-617
27(4)
Bróz E. 1988 Goryczki *Gentiana* L. sp. Krainy Świętokrzyskiej. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 44 (5) 22-32
Bróz E., Jędrzejczyk Z. 1987 Stanowiska kosańca syberyjskiego *Iris sibirica* w województwie kieleckim. *Chrońmy Przyrodę Ojczystą* 43 (5-6) 93-99
Bróz E., Przemyski A. 1981 Chronione oraz rzadsze elementy flory naczyniowej Krainy Świętokrzyskiej. *Stud. Kiel.* 4 (32) 141-160
Bróz E., Przemyski A. 1983 Nowe stanowiska

rzadkich gatunków roślin naczyniowych z lasów Wyżyny Środkowomalopolskiej. *Fragm. Flor. et Geobot.* 29(1) 19-30 Bróż E., Przemyski A. 1987 Chronione oraz rzadsze elementy flory naczyniowej Krainy Świętokrzyskiej (część II). *Stud. Kiel.* 4 (56) 7-18 Bróż E., Przemyski A. 1989. Nowe stanowiska rzadkich gatunków roślin naczyniowych z lasów Wyżyny Środkowomalopolskiej. Część II. *Fragm. Flor. Geobot.* 34(1-2): 15-25. Buszko J. 2004 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle* (Denis & Schiffermuller, 1775). W: Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. (red.). *Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 podręcznik metodyczny.* Ministerstwo Środowiska 6 55-57 Buszko J. 2004 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* (Haworth, 1802). W: Witkowski Z., Adamski P. (red.). *Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 podręcznik metodyczny.* Ministerstwo Środowiska 53-55 6 Buszko J. 2004 Modraszek nausitous *Maculinea nausithous* (Bergstrasser, 1779). W: Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. (red.). *Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 podręcznik metodyczny.* Ministerstwo Środowiska 6 57-59 Buszko J. 2004 Modraszek telejus *Maculinea telejus* (Bergstrasser, 1779). W: Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. (red.). *Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 podręcznik metodyczny.* Ministerstwo Środowiska 59-61 6 Buszko J. 2004 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775). W: Adamski P., Bartel R., Bereszyński A., Kepel A., Witkowski Z. (red.). *Gatunki Zwierząt (z wyjątkiem ptaków). Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 podręcznik metodyczny.* Ministerstwo Środowiska 49-51 6 Buszko J., Masłowski J. 2008 *Motyle Dienne Polski.* Wydawnictwo Koliber Cmak J. 1975 Zagadnienia biosozologii a regionalna ochrona przyrody na przykładzie Kielecczyny. WSP Kielce ss. 96 Głowaciński Z., Nowacki J. 2004 *Polska Czerwona Księga Zwierząt.* Bezkręgowce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków Kiedrzyński M., Łuczak M., Tabor J. 2007 Karty inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych w Nadleśnictwie Opoczno. Nadleśnictwo Opoczno. Towarzystwo Ochrony Krajobrazu. Maszynopis + mapy. Kopeć D. 2007 Flora wodna i bagienna jako wskaźnik antropogenicznego przekształcenia doliny rzeki Czarnej Malenieckiej. Praca doktorska, Uniwersytet Łódzki, Łódź. Kopeć D. 2007 Impact of small artificial reservoirs on macrophytes and riparian plant species of upland river (Czarna Maleniecka River, Kraina Świętokrzyska). *Teka Kom. Ochr. Kszt. Środ. Przyr.* 4 7-13 Kurowski J.K. (red.). 1998. *Sulejowski Park Krajobrazowy.* ZNPK, Moszczenica. Lafranchis T. 2007 *Motyle dienne.* Przewodnik terenowy i klucz do oznaczania. MULTICO Oficyna Wydawnicza, Warszawa. Łuszczynska B., Łuszczynski J. 1986 Interesujące gatunki roślin naczyniowych w lasach obrębu Bliżyn, w Nadleśnictwie Suchedniów (Płaskowyż Suchedniowski). *Studia Kielecki* 53-57 49(1) Olaczek R. 1978. Chronione i rzadkie składniki flory dorzecza Pilicy. W: A. Kleczkowski (red.). *Wartości środowiska przyrodniczego dorzecza Pilicy i zagadnienia jego ochrony.* *Studia Ośr. Dok. Fizjogr.* 6: 165-180. Olaczek R., Kucharski L., Pisarek W. 1990. Zanikanie obszarów podmokłych i jego skutki środowiskowe na przykładzie województwa piotrkowskiego (zlewnie Pilicy i Warty). *Studia Ośr. Dok. Fizjogr.* 18: 141-200. Olaczek R., Tranda E. 1990. *Z biegiem Pilicy.* Wiedza Powsz., Warszawa. Pacyna A. 1972. Polskie gatunki rodzaju *Diphasium* Presl. i ich rozmieszczenie w kraju. *Fragm. Flor. Geobot.* 18(3-4): 309-341. Penczak T., Zaczynski A., Marszał L., Koszliński H. 1995 *Monitoring ichtiofauny dorzecza Pilicy. Część I. Dopyły.* *Rocz. Nauk. PZW.* 8 5-52 Piękoś H. 1971. Rośliny naczyniowe Nadleśnictwa Bliżyn w Górach Świętokrzyskich. *Fragm. Flor. Geobot.* 17(1): 59-127. Piękoś H. 1972. Szata roślinna rezerwatu Świnia Góra w nadleśnictwie Bliżyn. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 28,2: 23-33. Samosiej L. 1982 *Nad Czarną Maleniecką. Projekt nowego rezerwatu rzeczno.* *Przyroda Polska* 8 23-25 Szafer W. 1930 *Elementy górskie we florze niżu polskiego.* *Rozpr. Wydz. Mat.-Przyr.* PAU B69(3) 1-112 Szczepaniak P. 2007 *Sprawozdanie z prac przeprowadzonych na terenie Nadleśnictwa Stąporków w ramach powszechnej inwentaryzacji Lasów Państwowych.* TBOP, Kielce. Załuski T. 1978 *Rzadkie rośliny w dorzeczu Pilicy.* *Acta Univ. Nicol. Coperni.* 45 133-136

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL03	1.42	PL02	0.0	PL04	91.72

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Podlesie	*	0.0
PL03	Sulejowski Park Krajobrazowy	*	1.42
PL04	Konecko-Łopuszniański	*	68.64
PL04	Lasy Przysusko-Szydłowieckie	*	7.12
PL04	Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu	*	15.96

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach
Adres:	Polska Szymanowskiego 6 25-361 Kielce
Adres e-mail:	sekretariat@rdos.kielce.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☐	Nie, ale jest w przygotowaniu
☒	Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH260015

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--